

slyší na hlasy politických představitelů tzv. původních národů a v nedávné době vrátilo kupříkladu exponáty-tělesné pozůstatky Sanů a Maorů do příslušných zemí. Mnohé v této souvislosti napadne, jaké exponáty budou následovat? Co třeba egyptské mumie?

Světové muzeum ve Vídni patří k nejvýznamnějším etnologickým muzeím

světa. V jeho sbírkách bychom našli více než 200 tisíc etnografických předmětů, 75 tisíc fotografií a **144 tisíc knih věnovaných** historii, kultuře a umění především mimoevropských populací. Jedná se tudíž o jedinečný soubor, dokumentující kulturní rozmanitost lidstva.

František Bahenský (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Traditional Music and Dance in Contemporary Culture(s). International Conference 17.–19. 10. 2018, Nitra, Slovensko

Na počátku druhé poloviny října se pod záštitou Katedry etnologie a folkloristiky Filozofické fakulty Univerzity Konštantína filozofa konala mezinárodní konference. Byla zaměřena na etnomuzikologickou a etnochoreologickou tematiku a zahrnovala jak teoretické příspěvky a referáty týkající se transmise hudebních prvků a výzkumů hudebních a tanečních projevů minorit, tak nové pohledy na využití nejmodernější techniky při zpracování hudebního a tanečního materiálu.

Třetí den se konala exkurze do Mojmirůvců k výrobci hudebních nástrojů Róbertu Žilíkovi, jenž se specializuje na různé druhy aerofonů (píšťaly, gajdy), ale také **na** rytmičké nástroje a ze svých výrobků vytvořil malé hudební muzeum.

Mezinárodní konference byla velmi rozmanitá, a to nejen tématy jednotlivých příspěvků, ale také výběrem referujících – ti přijeli z Rakouska, Irska, Finska, Makedonie, Polska, Ukrajiny, Velké Británie, Slovenska a České republiky, což dalo možnost srovnání různých badatelských směrů v rámci evropské etnomuzikologie a etnochoreologie.

Konferenci otevřel svým referátem Oskár Elschek, který shrnul vědecký vývoj v **hudebním bádání na Slovensku** za posledních padesát let. Zdůraznil některé mezníky v systematizaci slovenské etnomuzikologie. Z osobností vyzvednul Jozefa Kresánka a jeho teoretické práce, jež se staly základem dnešního etnomuzikologického výzkumu.

Teoretické roviny se dotýkal i příspěvek Ulricha Morgensterna z Vídně. Zamýšlel se nad dichotomií pojmů „revival“ a „revitalization“ a také nad definicí a funkcí hudebního nástroje v lidovém instrumentáři.

Zatímco v České republice se aktuálně výzkumu romských hudebních a tanečních projevů nevěnuje mnoho badatelů, na Slovensku je to téma poměrně živé, což doložilo několik příspěvků. Agáta Krausová z pořádající univerzity referovala o transformaci tanečního repertoáru romských žen z Horehroní při současných tanečních zábavách. Jana Belišová z Bratislavy se věnovala novým formám popularizace a prezentace romské hudby. Poukázala na formu transmise v rámci

rodinného prostředí, ale také na vliv masmédií. Jako příklad zvolila příspěvky tzv. youtuberů, kteří tvoří „romský pop“ doprovázený krátkými klipy, v nichž sami účinkují a jejichž společným jmenovatelem jsou drahá auta, krásné ženy a cenné šperky. Z jiného úhlu se romské otázky věnoval i Petr Nuska, Čech studující v britském Durhamu. Pro svůj výzkum transgenerační transmise u romských muzikantů si vybral slovenské obce Kle-novec a Kokavu nad Rimavicou, přičemž se zaměřil na rozdíly v hudební edukaci oficiální (v rámci základních uměleckých škol) a v rodinné tradici.

Tradiční hudební seskupení, nástrojovou hru, její způsob, transformaci a analýzu shrnovaly příspěvky nitranských zástupců Bernarda Garaje a Jany Ambrózové, hlavní organizátorky konference. Bernard Garaj se věnoval fenoménu heligonky v lidové tradiční hudbě na Slovensku, regionálním způsobům tradiční hry až po popularizaci nástroje v rámci televizních pořadů a programů (např. TV Šlágry apod.). Jana Ambrózová se zabývala hráčským stylem mladých primášů hudeckých nebo cimbalových muzik na základě audiovizuálních záznamů jednotlivých interpretů a jejich analýzy z několika úhlů pohledu – rozdíly v množství ozdob (cifer), rytmických specifikách, technické dokonalosti aj. Primášské osobnosti Zdeňka Kašpara ze Vsetína, jeho sběratelské činnosti a proměnám získaného materiálu v jeho úpravách v rámci folklorního hnutí na Valašsku se věnovala Klára Císaríková z Brna.

Anastasia Mazurenko z Kyjeva v rámci svého doktorského výzkumu zpracovává analýzu tradičního ženského vokálního projevu při svatebních písních – pomocí převedeného hudebního zápisu do grafické křivky může sestavit typologii písní podle nejčastěji použitých intervalů. Navazuje na práci etnomuzikoložky Iryny Klymenko, která se zabývala metroritmickým rozbohem těchto písní. Tradičnímu

způsobu zpěvu, jeho použití při moderní hudební produkci a lidovému tanci „Teshkoto“ původně z regionu Reka, z něhož se stal symbol národní identity, se věnovaly příspěvky makedonských badatelek Juliany Papazové a Sonji Zdravkové-Djeparosky ze Skopje.

Metamorfózy tanečního repertoáru v Transylvánii prezentoval Colin Quigley z irského Limericku. Na místním svatebním tanci demonstroval proměny ženských a mužských prvků při spontánním projevu neškolených tanečnicků. Přízpusobení tanečního repertoáru sledovala i Zuzana Beňušková z Nitry na příkladu seniorských skupin folklorních souborů z tří vybraných obcí na Slovensku. Její kolegyně z nitranské katedry Margita Jágerová obrátila pozornost při výzkumu na nejmladší generaci, a to na děti a jejich školní aktivity spojené s výukou jak materiální, tak nehmotné tradiční lidové kultury. Podle angažovanosti učitelů v některých regionech Slovenska se tak děti v rámci běžné výuky seznamují i se základy lidového tance a hudby.

Co vše nám v dnešní době umožňuje počítačová technika ukázali Iris Kico z Bosny a Fotis Liarokapis z Řecka, kteří na Fakultě informatiky Masarykovy univerzity v Brně spolupracují na projektu vizualizace tanečního projevu. Pomocí snímání pohybu přes speciální sondy dokáže program vytvořit počítačového „avatara“ skutečného tanečnicka a **rozfázovat kroky a pohyby při libovolném prostorovém náhledu**. V budoucnu by pak tento program mohl sloužit k výuce nejen lidových tanců.

Konference, kterou připravila Katedra etnologie a folkloristiky při FF UKF v Nitře, **byla propracovaná jak z organizační stránky, tak obsahově**. V konferenční místnosti byli celou dobu přítomni také studenti katedry z různých ročníků, kteří se aktivně podíleli na diskusích s přednášejícími, což mělo oboustranný přínos. Představili také výstavu fotografií

ze svých studijních projektů a část se jich aktivně podílela na programu společenského večera, kdy vystoupili jako členové folklorního souboru Ponitran pro účastníky konference.

Během prvního pololetí roku 2019 by měl z proběhlé konference vzniknout sborník s odeznlými příspěvky.

Klára Císaríková (EÚ AV ČR, v. v. i., Brno)

7. mezinárodní konference Ethnology without borders

V pořadí již sedmá konference Ethnology without borders se konala v polské Vratislavi 16. a 17. listopadu 2018. Sjezdy studentů etnologie z univerzit států Visehradské čtyřky byly zahájeny v roce 2012 v **Těšíně, poté pokračovaly v Krakově, Budapešti, Varšavě, Szegedu a Bratislavě.**

Motto vratislavské konference – Field(s) without borders: Anthropological reflections on the nature of contemporary world – se odrazilo v náplni velké části příspěvků, jež byly věnovány terénnímu výzkumu a možnostem etnologického bádání v dnešní internetem determinované době.

První den jednání probíhaly současně konferenční panely Digital Aspects of Reality a Wikipedia workshop. Úvodní slovo měla docentka Monika Baer z Ústavu etnologie a kulturní antropologie vratislavské univerzity. Ve svém proslovu poukázala na současnou komplikovanou situaci etnologie v Polsku, která podle rozhodnutí ministra školství od letošního roku není už samostatným vědeckým oborem, ale patří k vědám o kultuře a náboženství. Svůj příspěvek následně prezentovalo deset účastníků konference. **Tematika jednotlivých referátů zahrnovala otázky chápání času v kontextu nových technologií, možnosti výzkumu on-line komunit na příkladech náboženských a kulturních skupin, ale také skupin, jež se věnují domácím mazlíčkům.** Byly rovněž prezentovány internetové marketingové strategie folkových kapel, fenomén falešné identity (catfishing) a sociální

interakce, k nimž dochází prostřednictvím YouTube kanálů.

Workshopu se zúčastnilo čtrnáct studentů, kteří získali příležitost se seznámit nejen s teoretickou stránkou fungování Wikipedie, ale rovněž naučit se přidávat a editovat hesla největší otevřené webové encyklopedie. Pořadatelé workshopu si dali za cíl propagaci etnologie na Wikipedii a rozšíření i doplnění informací týkajících se oboru.

Během panelu Anthropological Reflections, konajícího se druhý den, bylo prezentováno rovněž deset příspěvků. Pojednávaly o duchovních praktikách, identitě, stereotypech a vlivech Evropské unie na každodennost jejích občanů na příkladu Maďarska a **slovensko-ukrajinského pohraničí.** Do mimoevropského kontextu zavedla posluchače Diana Vallejo Robalino, která prezentovala svůj výzkum z ekvádorské Amazonie a upozorňovala na přetrvávající koloniální rétoriku ve výzkumech jihoamerických etnik.

Nejdelší a zároveň nejdůležitější diskuse se uskutečnila na téma internetové totožnosti současného člověka, která se podle většiny přítomných stala již neoddělitelnou součástí lidské totožnosti. Profesor Waldemar Kuligowski z poznaňské univerzity navrhl perspektivu pohledu na člověka nikoli jako na jednotku pohybující se mezi reálným a virtuálním prostorem, ale přímo jako na součásti internetu.